

ROMÁNIA ÉS AZ UTÓDÁLLAMOK
EGYETLEN MAGYARNYELVÜ KÉPES

GYERMEK LAPJA

Cimbora

K-SÁVELY-D

Megjelenik havonta 3-szor minden hó 10, 20 és 30. án

FŐSZERKESZTŐ:
BENEDEK ELEK

TARTALÓM JEGYZÉK:

Arany János: Fiamnak.
Fábián Gyula: A fűzapoéta.
Beretzky András: A fenyő.
és a túskebokor.
Beszámoló a nyári vakációról.
Lengyel Miklós dr.: Magyar Pantheon
(Arany János).
Pusztai nóták.
Z. Tábori Piroska: Békeisziget.
(Regény.)
Elek nagypó: Az aranszakállu
ember.
Angyalné D. Jolán: A dob.
E-ó: Hazajött apa.
Karácsonyi Benő: Szerecseni Pista
kalandjai.
Elek nagypó üzeni.
Fejtörő.
A Cimbora ingyen könyvvakációja.

1928 JULIUS HÓ 20

20

szám

FIAMNAK

I r t a : A R A N Y J Á N O S

Hála Isten este van megin.
Mával is fogyott a földi kin.
Bent magános, árva gyertya ég:
Kivül leskelődik a sötét.
Ily soká, fiacskám, mért vagy ébren?
Vetve ágyad puha-melegen:
Kis kacsóid összetéve szépen
Imádkozzál, édes gyermekem.

Látod, én szegény költő vagyok,
Örökül hát nem sokat hagyok;
Legföllebb mocsoktalan nevet:
A tömegnél hitvány érdemet.
Ártatlan szived tavaszkerében
A vallást ezért öntözgetem.
Kis kacsóid összetéve szépen
Imádkozzál, édes gyermekem.

Mert szegénynek drága kincs a hit.
Túrni és remélni megtanít:
S néki, még a sir rá nem lehell.
Mindig túrni és remélni kell!
Oh! ha bennem is, mint egykor, régen.
Élne a hit, vigaszul nekem! . . .
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem.

Majd, ha játszótársaid közül
Munka hi el — úgy lehet, korán —
S idegennek szolgálász eszközül,
Ki talán szeret . . . de mostohán!
Balzsamul a hit malasztja legyen
Az elrejtett néma könnyeken.
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál édes gyermekem.

Majd, ha látod, érzed a nyomort,
Melyet a becsület válla hord;
Megtiporva az erényt, az észet.
Mig a vétek irigységre készit
S a butának sorsa földi éden:
Álljon a vallás a mérlegen.
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál édes gyermekem.

És, ha felnövéen, tapasztalod,
Hogy apáid földje nem honod
S a bölcsöd s koporsód közti úr
Századoknak szolgált mesgyeül:
Lelj vigasztalást a szent igékben:
„Bujdosunk e földi téreken.“
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál édes gyermekem.

Oh, remélj, remélj, egy jobb hazát!
S benne az erény diadalát:
Mert különben sorsod és e föld
Isten ellen zugolódni költ. —
Járj örömmel álmaid egében,
Utravalód e csókom legyen:
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál édes gyermekem.

A FÜZFAPOÉTA

(E G Y T A N Á R J E G Y Z E T E I B Ő L)

I r t a : F Á B I Á N G Y U L A

Az iskola udvaráról éktelen zivaj hallatszott. Lementem. A diákok, a kicsik és a nagyok egyformán, egy különös emberke körül tolongtak. Vigan nevettek, kiáltottak. Az emberke heves taglejtéssel beszélt. Ugy hallottam messziről, hogy valami verset szavalt.

Hogy milyen volt az emberke? Alacsony. Tömzsi. Kissé pocakos. Az arca kerek. Az orra tompa és vörös. A szeme körül ezer apró ránc. A szeme szürke, hamis szem. A fején pörge kalap, mellette árvalányhaj. Magyar zsinóros ruha, a lábán harmonikás csizma, az egyik kezében fókos. A másikban egy nagy csomó papíros. Nyomatványok. A hangja magas, kakas hang. És ez a fura

figura szavalt, szavalt. Rázta a fókását. Nagy veres zsebkendőt vett ki a zsebéből, azzal törülte meg a szemét. Ugy látszik, igen elérzékenyedett saját versétől. Amikor kiharsogta szive bánatát, osztogatni kezdte a nyomtatványokat a diákok között. Ezek szétkapkodták és pénzt adtak az öregnek. A költő ravasz szeme kutatva nézett minden papíros lap után. Figyelte, hogy befolyt-e érte a pár garas? Ha a diák késeit a fizetéssel, harsány hangon követelte az érte járó pénzt. Bevasalt minden garast.

Amikor minden lapját eladta, elkialtotta magát: —
Éljen az ifluság! Éljen a tudományok csarnoka! Éljen a

nemes tanári kar! Éljenek a költészet és a muzsák barátai!

Azután erősen noszogatta a diákokat: — Emeljétek a vállatokra, fiuk!

A diákok nevetve emelték vállukra a hegyes bajuszu költőt, az egyik diák meg is koszoruzta egy sóska bökörrel. Így vonult ki a koszorús költő az iskola udvaráról.

A nevetgélő diákok csak nagy nehezen szállingóztak az iskolába. Mindegyik kezében cédula volt, amelyet olvasott és úgy kacagott, hogy a könnyei is csorogtak bele.

Egy diák magyarázni akarta a nagy nevetést, cédulát adott át nekem, hogy olvassam el én is. Elolvastam. Bizony, én is jól mulattam rajta. Ez állott a cédulán.

Hazánk vándor dalnoka!!

Nemzetünk csalogánya.

Városunkban itt először.

Olvassa az, akit homlokon csókoltak a muzsák.

Ara 10 krajcár.

(Diákoknak a fele.)

* * *

ÓDA A HOLDVILÁGHOZ.

Oh sápadt éj bájtelvi vándora,
Kellemidnek hadd legyek kántora
Versem legyen sugáridnak tora.
Kinzó fájdalmaim suhogó ostora,
Hogyha te utra kélsz az égnek kárpitján,
Felzeng a csalitban mélabus csalogány.
Csitt, csatt, csalitt —
Csalogány, csak itt —
Csak ott,
Csik — csak
Legott...
Szivemben bánat kél
Ha a hold felkél.

(És így tovább.)

Irtam bánatomban, miközben a petróleum kifogyott
lámpámból és csak a hold világította meg írásomat.
Csalogány dal mellett.

Saját kiadás.

Weiszbier Adolf nyomdai műintézete

Felszeg (Alvég-u. 8.)

Ezen vers szerzője törvény ellen védve:

Fellegi Napkeleti Aladár

koszorús költő.

Lakása: széles-e hon.

* * *

Be kellett mennem a tanári szobába, hogy jól kinevelhessem magamat. Ilyen verset nem olvastam még soha életemben. Ennek rosszasága minden képzeletet felülmutat.

A sors úgy akarta, hogy még az nap találkoztam a költővel.

Az árva-házban volt dolgom. Az igazgatói irodába belépve, láttam, hogy ott egy ur ül és tárgyal az árvák igazgatójával. Vissza akartam vonulni. De az igazgató megszólalt.

— Csak tessék maradni, tanár ur. Bemutatom önnek Asztalos István urat, az árvák igazán önzetlen, atyai pártfogóját, aki sűrűn keres fel minket adományával.

Örömmel fogtam kezét a jólkű ural. A szeme körül ezer apró ránc, de jóindulat csillogott benne. Meghökkenstem.

— Az urat mintha láttam volna valahol.

A kis öreg mosolygott.

— Ugy van, tanár ur. Délelőtt az iskolában voltam. Üzleti ügyben. Most itt „civilben“ vagyok.

— Nem értem. Délelőtt mint vándor dalnokot láttam.

— Egy kissé szokatlan. De ha érdekl az ügy, hát megmagyarázom. Először is ne tessék azt hinni, hogy cszelős vagyok és költőnek képelem magamat. Tudom, hogy a verseim rosszak. De hát, istenem, legalább öszintén rosszak és én nem akarom az igazi költők babérjait magamnak learatni. Az igazi költők a maguk jó verseikkel szolgálják a közönséget. Én rossz verseket írok. Mulatnak rajtam és én ezt megfizettetem magamnak. Ebből élek.

— De a költészet, uram!

— Igen, igen. Értem önt. Olvastam én is Arany János verseit. És néha azt hiszem, hogy megcsufolom az ő, meg a többi nagy költő emlékét. De az emberek néha

Gyermekeknek nyári üdülőtelep

A nagyváradi szőlőhegyen déli fekvéssel, a Körösoldal legszebb és leg-
egészségesebb helyén 4—12 éves
gyermek részére szanatóriumi el-
látással

üdülőtelepet rendeztem be

Bőséges és egészséges táplálás mel-
lett gondoskodom a gyermekek testi
és szellemi fejlődését előmozdító fog-
lalkoztatásáról: játék, torna, tanu-
lás, a Körösben fürdés, str. Rend-
szeres orvosi felügyelet mellett a
gondjaimra bízott gyermekek táp-
lálása, testi és lelki hygiéniája felett
személyesen örködöm.

Dr. Hollósné Breider Erzsi

Oradea, Körösoldal 273 szám. — Telefon: 425. Je-
lentkezéseket fogadok: hétköznapokon délelőtt 10
órától 12-ig és délután 4 órától 7-ig.

nevetni is akarnak. Soha senki nem nevet olyan jól, mintha rájön, hogy ő sokkal okosabb, mint más és ő ennek a más valakinek a butaságán nevet. Nos, én meghagyom őket ebben a hitükben. Játsszom a butát, az emberek boldogok, amikor látják, hogy ők milyen okosak és milyen buta versek vannak a világon; mulatnak rajta és megveszik össze műveimet. Például az „Óda a holdhoz“ című versem tiz kiadást ért. Tizezer példány! Uram! Tizezer embert tettem boldoggá azzal, hogy amikor azt a verset elolvasta, kedvére bírálhatott engem, elnevezhetett rossz lütfapoétának és rájött, hogy milyen lángész ő maga, mert ő ennél jobb verset írta, ha rászánná magát az ilyen munkára. De, szerencsére, nem ír.

— Meg lehet élni ebből?

— Meg. Én több rossz verset adok el, mint az igazi, jó költők. Az emberek a pojácaikat szívesen fizetik, mert mulatnak rajtuk. És én mit tegek? Élni kell valamiből. Van az én foglalkozásomnál különösebb mesterség is. Meg nincsen nekem senkim az ég alatt. Egyedül állok ezen a világon. Szeretem a gyerekeket. Ez az egyetlen, aminek örülni tudok. Iskolák körül járkálok, hallgatom a gyerekek lármáját, nevettem, mulattatom őket. Ők is szeretnek engem. Örömmel fogadnak, tréfálnak, felvidítanak engem. Oh, a gyermek sokkal hálásabb a felnőtté! A gyermek tréfái nem durvák, ellenben a nagyok sokszor őrvák hozzám. Pedig nem érdemlem ezt meg tőlük. Ami pénz-fölöslegem van, azt is gyerekekre fordítom. Nekem nincsen gyermekeim. Segítem hát azokat, akiknek meg senkijök nincsen — az árvákat. Bocsnátot kérek, sokat fecsegek. Most már megyek is. Még ma más városba utazom.

Elbucsuztunk a kis öreg urtól. Az igazgató egészen a kapuig kísért. Igen megbecsülte.

Amikor visszajött, egy bankjegy csomót mutatott.

— Látja, tanár ur, ezt a sok pénzt az árváknak adta. Azokkal a rossz versekkel kereste. Mit gondoljak róla? Én tudom, hogy más városban is, amikor eladott pár száz rossz verset, a pénzzel az ottani árvaházhoz megy és ott hagyja. Bolondnak tartják. Lehet, hogy az A gyermek bolondja. Imádja a gyermekeket. Az árváimat sorba kikérdezi mindenféleről, simogatja, becézi őket. Ilyenkor, „civilben“, olyan boldog az ő árvái között. Én nem tudom kinevetni őt. Furesán keresi a pénzt az igaz. De a jó Isten bizonyára más szemmel nézi ezt a kenyérkereső módot, mint az emberek. Ő ruházza a mezők liliomait és táplálja az ég madarait. Ő tudja, miért választotta ezt az embert arra, hogy az árváknak néha juttasson akár az ő, akár a többi ember különös gondolkodásából néhány fillért.

Az igazgató felvilágosítása mélyen meghatott és sokáig gondolkodtam a különös emberkén, aki olyan ügyesen kihasználja a mások gyöngéjét és azt jóra fordítja.

A lütfaverset eltettem a tárcámba. Már husz éve hordom magammal. Egész rongy már. El se lehet olvasni talán. De én kívülről is tudom és nem nevetek rajta, ha eszembe jut valamelyik sora.

(Szombathely.)

A FENYŐ ÉS A TUSKEBOKOR

(Görög népmese.)

A fenyő és a túskebokor között állandó viszálykodás volt. A fenyő magas termétével és a felhőket karcoló karcsu ágaival kérkedett.

— Aztán hasznos is vagyok — mondotta. Az emberek nélkülem sátrakban laktának, mert nem vonná be fejük fölött fám a tetőt s a hajógerinc se szállítaná idegen tájakra nehéz terhét, ha fám nem adnám hozzá. S végül zöld leveleim télen is kedveskednek az embereknek.

— Tévedsz, barátom — felelte a hiúságában megsértett túske. Te csak a fényoldalakat nézed, s létezésednek árnyoldalait nem emlited. Megfedlekzel a sulyos csapásokat osztogató fejszékéről, s az emberek kincsvágya ismeretlen előtted, mely mindig rettegésben tart? No, látod, én szegény túskebokor vagyok, de életem gondtalan, s aggodalmaktól mentes.

(Egrestő.)

Ford.: Beretzky András.

BESZÁMOLÓ A NYÁRI VAKÁCIÓRÓL

Édes jó Nagypapó!

A nyarat én szüleimmel Csikfalván, a Nyárad mentén, töltöttem. Kedves kis falu ez, mindenütt hegyek határolják. Egész nap szaladgáltunk, játszadoztunk a Nyárad folyó partján kis barátaimmal, halászgattunk, sokszor órák hosszat is. Áradás is volt. Megtörtént, hogy a folyó áttörte a gátat és az embereknek sokat kellett bajlódniuk, amíg meg tudták javítani, mi pedig néztük, hogyan dolgoznak az emberek. Egy reggelen aztán befejezték a munkát. Délutánonként fürdöttünk, egy órát usztunk. E nyáron megtanultam uszni is. Fürdés után ismét játszadoztunk, szaladgáltunk és birkóztunk. Kimentünk a mezőre és virágot szedtünk, bokrértába kötöttük és otthon pohárba tettük. Egy reggelen kirándultunk édes szüleimmel és testvéreimmel az erdőbe. Enni valót is vittünk, ott kukoricát süttöttünk, koszorut fontunk mogyorófa levélből, labláztunk, szóval: kellemesen töltöttük el a napot. Szürkületkor hazafelé indultunk és már sötét volt, mire haza érkeztünk. Az ut szélén egy csomó asszonyt meg férfit láttunk. Az asszonyok a holdvilágnál: fontak és a férfiak történeteket meséltek el és incselkedtek.

A falu mellett van egy kis erdő. Csegelynek hívják. Kis barátaimmal oda járogattunk és ott szedrészgöttünk meg játszadoztunk. Közeledik az ősz, mondta apuka. És egyszer csak össze kellett csomagolni. Másnap elbucsuztunk barátaimtól, Sanyitól és Palitól, haza hozott a vonat Maros-Vásárhelyre. Nemsokára beiratott apuka a református kollégiumba, a második gimnáziumba. Most már vígan tanulunk és teljesen el vagyok foglalva szabad időmben. Ezért ne haragudjon, kedves Nagypapó, hogy levelem csak ily röviden fejezem be, de ígérem, hogy máskor többet írok.

(Maros-Vásárhely, 1927. XI. 17.)

Kezeit csókolja Nagypapónak.
Gerber Lajcsi.

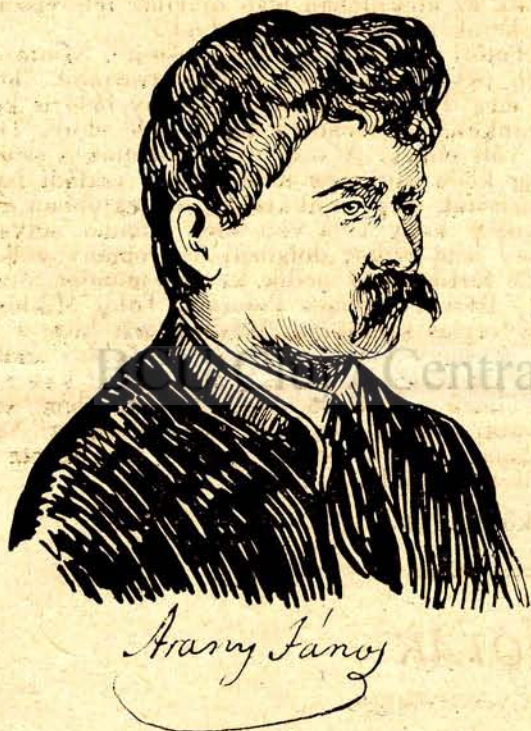
MAGYAR PANTHEON

Irja: LENGYEL MIKLÓS.

Arany János

1817—1882.)

I.

Az álmodozó költő lelke elmerengett a multon, a dicsőséges és fájdalmas magyar multon. Képzeteinek varázserejét nem állította meg az időbeli távolság, ragyogása felszakította a régen elhalt nemzedékekre boruló ködöt: eljöttek a költő képzeletétől életre támasztva, hogy újra elsirják fájdalmukat, vezekeljenek tévedéseikért, megmutassák ragyogó hőstetteiket. Hagyomány, krónikában olvasott sorok, vagy a mult bármely kezdetlegesen megverselt emléke elegendő volt a költő képzeletének az alkotásra. Megragadta, birtokába vette a hagyományt és délbáb módjára tündérpalotát épített a rozszant kunyhóból.

Arany a végtelen síkságnak gyermeke volt: egyszerű földműves-család-leszármazottja. De lelke fogékony volt a fájdalom iránt, részben a saját, részben az ősei szenvedései folytán. Szalonta városa sokat szenvedett a multban. A török idők-

ben az Alföld szélén gyakran vonultak át dúló csapatok és néha órák alatt egész évnek munkáját semmisítették meg. De nem változott meg a helyzet a kuruc-labanc időkben sem: átjárója volt a város határa a fegyelmezetlen, rosszul fizetett és rosszul élelmezett hadaknak. Az Arany-család ősei sokat szenvedtek. A szenvedéshez hozzájárult még az is, hogy igazságtalanul a béke helyreállta után is sok elnyomatásban volt részük a költő őseinek. Nemességét a család nem tudta bizonyítani: jogtalanul sülyedt jobbágy-sorba.

A költő apjának, Arany Györgynek, 10 gyermeke volt. János fiának nevelésére mégis igen nagy gondot fordított. Amikor a gyermek a szalontai iskolát elvégezte, beadta a debreceni kollégiumba. Nagyobb anyagi támogatásban már nem részesíthette, de erre nem is volt szükség. Az ősi debreceni kollégium, mint anya fogadta magához a környék tehetséges gyermekeit és néhány esztendő mulva, mint papokat és tanítókat adta vissza a környékbeli városoknak és falvaknak. Arany Jánosra is ez a sors várt. A simának ígérkező életpályán váratlanul akadályok merültek fel. A magára maradt serdülő ifjút kizozni kezdte valami belső feszültség: az érvényesülésre törekvés láza. Ki akart emelkedni társai közül. Előbb a művészetre gondol, majd az irodalomra, végül is a színészetben találja meg az érvényesülés felé vezető utat. Debrecenben lép föl, majd a társulat feloszlása után egy csoporttal vándorutra megy és végigszenvedi az akkori vándorszínész-élet minden nyomoruságát. A szenvedést és bizonytalanságot tűrte volna, de a messze távolból fel-fel-tűnik két öreg embernek gyámolításra szoruló alakja, a vándorszínészek könnyelmű élete most már szenvedést okoz: az idegenben bolyongó fiut hívja a szülei ház, csábítja a falu nyugalma.

Hazaérkezése után kis hivatalt vállalt Szalontán, meg is házasodik és búcsút mond nagyterőrő terveinek. A sors azonban vigyáz azokra, akiknek hivatást szán. Szalontára kerül egyik barátja tanárnak. A bátortalan és tehetségében nem bízó ifjú költőre nagy hatással van a szintén irodalommal foglalkozó jó barát társasága. Sokat olvas, sokat tanul és egyelőre még a maga multságára verselni kezd. Egy tréfás elbeszélő költeményt ír: a vármegyei élet visszasságait rajzolja: a pártok kortekdesését és harcait. Ekkor hirdet pályadíjat a Kisfaludy-Társaság egy tré-

fás elbeszélő költeményre. A költő beküldi Elvezett alkotmány című époszát és megnyeri a pályadíjat. A munka nem kelt nagyobb feltűnést. Az egymással szemben álló pártok nagyon is komolyan veszik még a küzdelmet: a hívók egyik tábora sem tud még oly magaslatra emelkedni, hogy meglátná a vármegyei harcokban a torz vonásokat. A jég azonban meg volt törve: a félsikernek is ösztönző az ereje. Csakhamar alkalma kínálkozik az igazi érvényesülésre. A Kisfaludy-Társaság új pályadíjat tűz ki népies tárgy elbeszélő költeményre. Ekkor írja meg Toldi íját. A pályadíjat megnyeri és nevét egyszerre ismertté teszi. Irók és költők sietnek üdvözlésére, elsőnek üdvözlí Petőfi, ki maga is nem régen emelkedett ki az ismeretlenség homályából.

Toldi méltán érdemelte meg a népszerűséget és kitüntetést. Népszerűségének egyik oka már maga a választott tárgy. Az igazságtalanul elnyomott és sokat szenvedett ember kiemelkedése és elismerése mindig rokonszenves az olvasónak. De Toldiban mást is adott a költő. A szabadságharc előtt a népszabadságért folyik a küzdelem: a falusi népet szívesen látják az irodalomban. Toldiban pedig a falu népét rajzolja meg. Ha hozzávesszük az elmondottakhoz a népies és költői nyelvet, a hangulatos jeleneteket, a pompás leírásokat és hasonlatokat, az egyes részeiben szinte népmesére emlékeztető előadást, nem csodálkozhatunk a mű nagy sikerén.

Alig jelent meg Toldi, Arany János hozzáfogott Toldi öregkorának feldolgozásához. Ez a

költeménye Toldi estéje címen jelent meg. Sikere éppen olyan nagy volt, mint az előbbié. Hangulatban és nyelvben azonban nagyon eltér a két költemény egymástól. Toldiban a gátat ostromló, ellenállást romboló, feltörekvő fiatal erőt rajzolja. Toldi estéjében pedig az aggastyán utolsó fellobbanását. Az utóbbinak hangulata tehát szomorú. Különösen borongóssá teszi az öreg Toldinak halála. Azt érezzük, hogy az öreg daliával egy egész világ hal meg: a régi magyar lovagkor száll sirba. Érezzük, hogy így kell történniök a dolgoknak, de mindig fáj, ha egész világot ragad az idő az elmulás felé. Vagyaink az alakulóban levő új világ felé visznek, emlékeink a régihez kapcsolnak.

Petőfi még olvasta Toldi estéjét. Szinte követeli egyik levelében költő-barátjától, hogy írja meg Toldi férfikorát is. Arany bele is kezd a munkába, de nehezen halad vele előre. Több oka volt ennek. A szabadságharc után a szomorúság köde ülte meg lelkét, majd családi bajai akasztották meg munkájában, de legjobban akadályozta, hogy nem volt elég mondai anyaga. Arany nem tudott dolgozni hagyomány nélkül: Toldi férfikoráról pedig kevés mondat őrzött meg Ilosvai Selymes Péternek Toldi Miklósról szóló verses krónikája. Már-már azt hitte a közönség, hogy csonkán marad a Toldi, amikor élete alkonyán kiadta a költő Toldi szerelme címen a középső részt. A történelem szolgáltatott anyagot a monda kiegészítéséhez: Nagy Lajosnak Nápoly ellen indított hadjáratát illeti munkájába a költő.

(Befejező közlemény következik.)

PUSZTAI NÓTÁK

— A MAGYAR NÉPKÖLTÉS GYÖNGYEIBŐL —

HA VALAKI VIGAN ÉL . . .

Ha valaki vigan él,
A juhász éppen úgy él.
Az erdőben, a mezőben
Sétál, pipál, furulyál,
Billeg, ballag, meg-megáll.

HA LÁTOM . . .

Ha látom a fergeteg elejét,
Begyűröm a süvegem tetejét,
Csakugy nézem az időt alóla,
Még a jég is visszapattog róla.

Megérem én a magam sorsával,
Nem cserélek semmi potentáttal,
Ha szegény is, de magamé vagyok,
Szolgálatba szabadságért állok!

BÉKE-SZIGET

Irtá:

Z. TABORI PIROSKA

A lord nem törődött a négy emberrel. Egyenesen a házba szaladt és végigfutott a szobákon. A laboratóriumban rögtön észrevette a félretolt lépcsőajtót, lerohant és ölben hozta fel Pétert. Megismerte ő így, tetováltan is! Mire Tom és a mérnök bejöttek, a fiu már hámuló szemmel nézett körül. Azután mindenről megfeledkezve, sirva borult a lord vállára.

A lord szeme is gyanusan fénylett. Robertson ott is hagyta őket, neki most más dolga volt. A lépcsőn át a gépterembe sietett, a tükörhöz. Ahogy a fény kigyult, a tükörben igen furcsa kép jelent meg. Robertson hozzákapcsolt még egy homoru tükröt is, úgy, hogy egyszerre láthatta a szigetet köröskörül. A tenger fenekén ott heverték a nagy teknősbéka-szörnyek, amiket Tom bácsi sülyesztett le és mindenik a hátán egy-egy tengeralattjáró. Mintha a szörnyek magukhoz szivták volna a hajókat. Robertson megnézte a készülékre szerelt órát.

— No, még semmi baj sem lehet, — morogta, — hiszen van levegőjük.

Visszasiettek hát a lordhoz és Péterhez.

— Odalent minden rendben, — jelentette — most nézzük a másik oldalt.

— Robertson ur, Gábor bácsi él és irt és azt csináltam, amit ő mondott! — mondta Péter, még mindég sápadtan, de már élénken.

— Láttam, fiam. Éppen akkor érkeztünk a sziklák fölé, amikor a gázharang becsukódott.

— Gázharang?

— Az, fiam. Te indítottad meg a gázgépeket, melyek kilövelték a gázt, körülzárva a cudar ellenséget. Most ott kuksolnak a levegőn megkeményedett, üvegszerű harang alatt.

— És nem jöhetnek ki onnan?

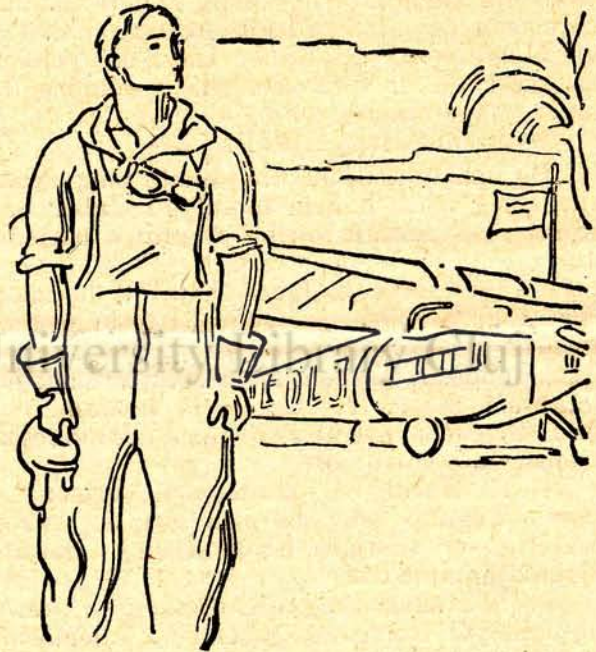
— Amíg mi nem akarjuk, nem. Most mehetünk Gábor bácsidért!

Erre a szóra Péter nagyot ugrott. De hirtelen megállott.

— Igen, de a madárgépen csak három ember fér el, a többi gépet meg ellopták!

A lord mosolygott:

— Csak menj te, fiam, Robertsonnal. Megérdemelted. Hiszen valószínű, hogy a majmok betanítása is a te munkád.

— Az én hadseregem! Most már azt sem bánom, ha mindenki majomkirálynak hív!

A három férfi szeretettel nézte a boldog gyermeket. Robertson előresietett, Péter utána. Beültek a madárgépbe és megindultak.

A gép előbb szárazon, majd vizen szaladt. Azután kétoldalt kagylóhéjforma rész emelkedett ki belőle, föléjük borult és magába zárta az egész gépet. Most lemerültek a víz alá. És Péter, aki pedig eleget utazott már a tenger színe alatt, csodálkozásában nagyot kiáltott.

Ahogy a barlang nyílásához közeledtek, valami hatalmas fekete test állotta utjukat. Mozdulatlanul állott, mintha a sziklából kinyúló két óriási csáp tartotta volna.

Robertson elsiklott alatta. Besuhant gé-

pével a barlangba, ott a víz színére emelkedett, kilépett a partra és valamit keresett a falon. Egyszer csak hatalmas lámpás gyulladt meg. Péterke bámulva, ijedten nézett körül.

— Gábor bácsi nincs itt! — sikoltotta.

Sikoltására valahonnan, igen messziről jövő hang felelt:

— Itt vagyok, Péterkém! Nincs semmi baj.

— De hol? — Sirt a fiu.

Robertson most újabb lámpást gyújtott meg. Akkor látta Péter, hogy utjukat valami fekete fal zárja el. Nemsokáig kellett várnia. Robertson egy kulcsal kinyitotta a fém falat. Mögötte ott ült Gábor bácsi, kényelmes karosszékben és vele szemben, a földön, ott kuporgott — Jakab!

— Jakab! Hogy kerülsz ide!

De bizony nem Jakabot ölelte meg Péter újra, meg újra, hanem mosolygó Gábor bácsiját. Csak azután fordult megint a majomhoz.

— Lásd, Péter, Jakab bejutott hozzám. Igaz, hogy csaknem az életével fizette meg az utazást! Nemsokára a te kis pajtásod után érkezett ide, talán nem is egészen a maga jószántából, mert orral bukott be hozzám. Valószínűleg le akart mászni, mint annakidején a lordhoz és lecsuszott.

— És Hardig? — kérdezte Robertson.

— Tegnap este óta nem láttam. Akkor tisztelt meg utoljára látogatásával. Persze, újabb ajánlatot tett.

— Mit akart magától? Hiszen az arany rejték helyét ismerte a gazember, a lemásolt tervrajzból!

— Csakhogy neki az nem volt elég! Az arany megszerzésének módját is tudni akarta és azért ígért fűt, fát. Még királyságot is, igaz, hogy csak a vadak között.

— Képzelem, hogy mit felelt neki!

— Ó, igen udvariasan beszélgettünk. Minden órában itt itta meg a borocskáját, olyankor igen emberséges hangulatban volt, ennek köszönhetem, hogy minden tervéről előre tudtam és figyelmeztettem Pétert.

— Hanem most hagyjuk itt ezt a lyukat, ha csak azt nem akarjuk, hogy a tenger örökre elnyelje áldozatait! — mondta Robertson. — De mit csinálunk Jakabbal!

— Kicsit ittmarad őkelme. Nem árt meg neki, megérdemli. Tudja, hogy az összes terveket ő lopta el játékból és tőle vette el Hardig? Még Amerikában. Nem hiába mondtam

mindég a lordnak, hogy ne hordja mindenüvé magával ezt az állatot!

— Én is itt maradok vele, — jelentette ki Péter.

— Nem is olyan rossz ez a hely, — nézett körül Robertson. — Ugy látszik, azt akarták a fickók, hogy ön jó véleménnyel legyen róluk, lám, még pamlagot is hoztak be!

A mérnökök azután a gépbe szálltak, Péter pedig Jakabbal ottmaradt a fényesen kivilágított barlangban.

És ez volt a legnagyobb áldozat, amit Péter szeretett Jakab pajtásáért hozott, mert hiszen égette a kíváncsiság, hogy mi történik most odafent, a gázharang alá zárt csapattal és a tengerben a tenger alattjárókkal?

XIII.

Olyan furesa volt, mint egy álom: a legalább száz emberből álló csapat, mely részben dühöngve, részben remegve állott és mind-egyre megpróbált elindulni. De egy bizonyos körvonalon túl nem jutottak. Mintha valami fal állotta volna utjukat. Üvegéből lehetett a fal, mert egészen jól keresztülláttak rajta. De sem bottal, sem fegyverrel, — amivel pedig alaposan el voltak látva, — nem lehetett rést ütni rajta. És akkor megjelent emberei élén a lord, meg a két mérnök, velük jött egy fiatal tetovált arcú, de európai ruhájú legényke is.

Az egyik mérnök kezében hosszukás eső volt. Abból valami nedvességet fecskendezett a csodálatos üvegfal egy keskeny darabjára. Azután intett a bentlévőknek, hogy ott jöjjenek ki. Ugy látszik, ajtót nyitott az üvegharangon.

Hogy a kilépőket azonnal lefegyverezték és megkötözték, az természetes. De nem bántottak senkit. Amikor már valamennyi kijött, akkor Robertson — az egyik esőhöz lépett, mely a földből kiállott. Valamit megforgatott rajta. Egyszerre sűrű, füstszerű anyag szállt fel valamennyi vasesőből, mely a sziklák előtt állott. És nyomában, ahogy a füst eloszlott, eltűnt a gázharang is, nedvesség permetezett alá a magasból, ahová hullott, ott esillogó üvegszerű csepp maradt.

Azután következett a másik csoda. Viszszatértek a házba, miután az egész rablócsapatot a telepen helyezték el és őrizetüket a lord embereire bízták. Milyen jó érzés volt tudni, hogy nem azok között van az áruló! Hanem az egész bajt egy állat okozta! Péterke alig várta, hogy mindent részletesen elmeséljenek neki!

— Most mehetünk a hajók után! — mondta Robertson. — Péter, te is jöhetsz, ha akarsz.

Hogyne akart volna Péter! Tomtól már tudta, hogy nem egy, de sok hajó van közülük és abban is emberek. Hogyan jutnak azok ki a vízből, ahová lesüllyesztették őket? Csodálta a mérnök nyugalalmát, amellyel ennyi ember sorsát intézi! Mit érezhetnek azok odalent, a víz mélyében! Van-e még levegőjük? Nem haltak-e meg félelmükben, hiszen nem tudhatják, hogy milyen ismeretlen hatalom húzta le őket a víz alá!

Amit gondolt, elmondta Gábor bácsinak is. De az megnyugtatta:

— Igazad volna, fiam, ha csupa derék jó ember várakozna ott a hajóknál. Csakliogy ezek válogatott gazfickók. Hardig is közöttük van, mert a szigeten találtak között nem volt. És a többi hozzá hasonló. Ők nem sajnálták volna felgyújtani a szigetet, elpusztítani egy csapat fehérembert és egy egész törzs benszüllöttét. Nem árt nekik egy kis remegés! Talán észretérnek tőle.

— Mit akar a lord velük csinálni? Örök ké csak nem őrizhetjük őket itt a szigeten!

— Világért sem. Megrontanák Békesziget életét. Elvisszük őket olyan vidékre, ahol becsületes munkával megélhetnek. A lord ad nekik annyi pénzt, amennyivel új életet kezhetnek. Amerika egyes vidékei olyan lakatlanok, hogy ott szívesen látják a legesunyább multu embert is, ha dolgozni akar. Ha pedig megjavultak, többé senki sem kérdi tőlük, kik voltak azelőtt.

— Hardigot is elengedi a lord?

— Csodálkozol rajta, fiam? Aki Békesziget igazi lakója akar lenni, annak a szívében csak sajnálat lehet a rossz, gonosz iránt! Igen, Hardigot is elengedjük, ha megtaláljuk.

Péter megnyugodva indult Robertsonnal a viziműhelybe, hogy végignézze a hajók kiemelését.

Robertson a tükör elé ültette. Onnan nézte Péter, hogyan emelkednek fel a lomha, teknősalaku szörnyetegek, — most már tudta róluk, hogy nagy elektromágnesek, — és hozzák hátukon a hajókat. Tizenegy volt összesen. De előkerült a tizenkettedik is, melyet a barlang előtt a nagy fémcsápok tartottak.

Egészen a víz színéig emelték őket. És akkor egymásután nyílt ki a hajók teteje és fedélzetük megtelt sápadt, ijedtarcu emberekkel.

De Hardig nem került elő onnan sem!

A lord Robertsonnal sorra látogatta a

hajókat. És Gábor bácsinak igaza volt: az embereket úgy megtörte a hosszú vizalatti tartózkodás, hogy boldogan fogadták el a lord ajánlatát. A szárazföldi foglyok is. Hiszen, nagyrészüik nem is tudta tisztán, hogy mit keresnek a szigeten, Hardig bérelte fel őket nagy nyereséggel kecségtetve valamennyit, ha a „vállalat“ sikerül. Valóságos részvénytársaságot alakított Európa és Amerika gonosztevőiből, akiket már régebben ismert.

De ő maga nem került elő! Tengerbe ugrott? Szakadékba zuhant? Senki meg nem tudta mondani. Négy főcinkosa, akiket a majmok félemlítették meg, azt állította, hogy velük indult Péter üldözésére, amikor az a sziklák közül madárgépével elindult. Azóta senki nem látta.

Nem hiányzott senkinek. A lord csak annak örült, hogy kedves szigetén nem kellett embervérnek folyni, a tudás győzte le a gonoszokat.

Egy hét múlva utnak indult a jövevények serege az új élet felé. Egész kis hajóraj volt. A lord kicsi, gyönyörű hajója vezette őket. Az vitte az aranyat is, mellyel a megtévedtek új életet kezhetnek. Amerikában, Kanadában már várta őket a megművelni való föld, hogy otthont, munkát adjon nekik. A lord is velük ment, most az egyszer kedves mérnöke nélkül. Robertson a szigeten maradt, új találmányon dolgozott.

És mindenki örült, hogy a lord elment. Mert a hajók elindulása után következő nap megtalálták Hardig Dicket. Azaz: csak a esontvázát. Az erdőben találtak rá, egy ledőlta törzsében. Akkorra már az erdő nagy hangyái végeztek vele. Hogy hogyan került a fába, senki sem tudta. Valószínűleg gyávaságból bujt oda, hogy ha kitűnő terve mégsem sikerülne, neki ne történjék baja.

Elvette méltó büntetését. Ez volt az egyetlen emberáldozat, akit még Békesziget lakói sem sajnáltak. De a lord még őt is sajnálta volna.

— A leggonoszabb ember volt, akit ismertem, — mesélte Gábor bácsi Péternek. — Már azzal a szándékkal jött ide a szigetre a lord vendégének, hogy megszerzi magának nemcsak az aranyat, de minden találmányunk tervét. Ellopta a sziget tervrajzát, lemásolta és magával vitte Európába. Ott, amint letették, összeszedte cinkosait, pénzt szerzett olyanoktól, akik nagy nyereség reményében rosszra is szívesen adnak és megkezdték a hadjáratot.

AZ ARANYSZAKÁLLU EMBER

APRÓ UNOKÁINAK MESELI ELEK NAGYAPÓ

Volt egyszer egy szegény ember. Ennek a szegény embernek annyi gyereke volt, mint a rostalika, még eggyel több, talán kettővel is. A legkisebb gyermeknek már nem is találtak keresztapát. Tünődött, évelődött a szegény ember meg a felesége, hogy mit tudjanak csinálni, mikor már az egész faluval komaságban vannak! Egyszer aztán egyet gondolt a szegény ember s azt mondta a feleségének, hogy ő bizony elmegy s addig bizony vissza sem jön, amíg komát nem kerít, ha a föld feneke alól is.

Elindul szegény feje s keresztülment sok falun, sok városon, de bizony senkinek sem kellett a komaság. Ment hát tovább nagybúsan s addig ment, mendegélt, amíg rengeteg erdőbe ért. Egyszerre csak eleibe toppan egy kis emberke, akinek szinarany volt a szakálla s köszönt:

- Adjon Isten, földi!
- Adjon Isten, te aranyszakállu ember!
- Hát mi jóba jársz, te szegény ember?

Elmondja a szegény ember, hogy miben jár: hogy nem akad a legkisebb gyerekhez keresztapa.

— Fiu vagy lány? — kérdezte az aranyszakállu ember.

— Fiu, — felelt a szegény ember — de még milyen szép fiu!

— No, akkor ne busulj, te szegény ember, majd leszek én annak a fiúnak a keresztapja.

Haj, megörült a szegény ember! Mindegy, ha törpe kis ember is, csak hogy már akadt keresztapa a legkisebbnek is. De nem sokáig tartott az öröme, mert az aranyszakállu ember hozzátette:

— Leszek, szegény ember, leszek, hanem csak azzal a föltétellel, hogy amikor a hét esztendő, hét hónapos, hét hetes és napos lesz a fiad, akkor magammal vihetem Tündérországba.

— Oh, csak azt ne kívánd, — mondá a szegény ember s egyszerre úgy elsomorodott, mint a három napos esős idő. — Sok gyermekem van, de azért egyet sem szeretnék másnak adni.

— Már pedig én másként nem leszek a keresztapja. Ne félj, jó dolga lesz a fadnak s bizony, meg nem bánod, ha majd nekem adod.

Mit csináljon a szegény ember? Kezet adott az aranyszakállu embernek s aztán elvezette a házába. Na! még csak otthon volt nagy sirás-rivás, amikor a szegény asszony meghallotta az aranyszakállu törpe föltételt.

De aztán mégis azt gondolta az asszony, hogy hátha eszébe sem jut majd annak idején az aranyszakállu embernek, hogy a fiuért jöjjön. Megtartották hát a keresztelőt nagy vigassággal. Az aranyszakállu ember annyi minden jó enni, innivalót hozatott, hogy az egész falu a szegény embernél lakmározott egy hétig.

A fiut megkeresztelték Gyurinak s az aranyszakállu ember egy hét multával csak eltűnt a háztól. Nem szólt

senkinek semmit, úgy eltűnt, mintha csak a föld nyelte volna el.

Telt, mult az idő. A szegény ember s a felesége egyszer csak azon vették észre magukat, hogy Gyurika már hat esztendő. Jaj, édes jó Istenem! de megszorodtak mind a ketten. Ez időtől fogvást szomorúság volt éjjelük, nappaluk. Sirva feküdtek, sirva keltek, s úgy számlálgatták a napot, amikor az aranyszakállu ember csak betoppan s elviszi az ő aranyos Gyurikájukat. Mert Gyurika, szép, derék, aranyos egy fiu volt ám, s csak ránézni is gyönyörűség volt.

Hát, elkövetkezett az a nap is, amelyen Gyurika hét esztendő, hét hónapos, hét hetes és hét napos lett. Ahol, ni, megis jött az aranyszakállu ember: arany hintón, aranszörű paripákkal. Még jóformán adj' Istent sem mondott (ugy látszik szorgos volt az utja), hamarosan elbucszattatta Gyurit s hipp, hopp! úgy eltűntek egy szempillantásra, mintha nem is lettek volna. Az egész falu összecsendült a nagy sirásra, jajgatásra, de már akkor hire-nyoma sem volt Gyurikának.

Hej, hogy röpült az az aranyos hintó! Hegy, völgy, árok, szikla, erdő, folyó — mit neki! Azt gondolom, hogy azok az aranyos kerekék nem is érintettek földet, csak úgy a levegőben forogtak. Hét nap s hét éjjel folyton repült az arany hintó, akkor egyszerre csak megnyílt a föld s hupp! befordult a föld alá.

Tizennégy nap s tizennégy éjjel folyvást ereszkedtek lefelé, amíg újra földet értek.

Ez volt aztán az ország, gyerekek! Gyurikának szemé-szája elállott ámulatában-bámulatában. Szinarany volt itt minden: erdő, mező, fü, fa, virág, madarak, lovak s minden, de minden. Még az embereknek is arany volt a haja meg a szakálla.

— No, keresztfiám, — szólalt meg az aranyszakállu ember — ez a Tündérország. S ennek az országnak te leszel a királya, ha ügyesen viseled magadat.

De már most még jobban elcsodálkozott Gyurika. Hogy ő belőle király legyen! Na ezt ugyan el nem hiszi, ha még a keresztapja mondja is.

Eközben egy forráshoz értek. Ennek is arany volt a színe. Itt a hintót megállították.

— Szállj le, Gyurika, s igyál abból a forrásból, — szólt a keresztapja.

Gyurika szó nélkül engedelmeskedett s ivott. Hát halljatok csodát, gyerekek! Amint felemelkedik a forrás mellől, csak egyre nyulik, egyre hosszabbodik s egyszerre daliás nagy legény lett belőle. Még aranyos ruha is volt rajta, s kard is az oldalán. Annak a forrásnak olyan esodaereje volt, hogy ha más országbéli ivott abból, egyszeribe nagyobb lett tőle.

Amikor Gyuri jól kiesodálkozta magát, megszólalt az aranyszakállu ember.

— Na, édes keresztfiám, most nézz jól körül. Ugy-e ebben az országban minden szinarany?

— Az ám, — mondá Gyuri.

— Hát ott a messzeségben nem látsz valami fekete-teséget?

— De biz igen, mintha forogna is.

— Ez a hétfejű sárkány fekete forgó vára. Ebben van elzárva Tündér Gyöngyike, a tündérkirály egyetlen leánya. Sok vitéz elesett már a fekete vár előtt, de hiába egy sem tudott bejutni, mert a vár folyton forog, a szél-nél is sebesebben. A tengelyét maga a hétfejű sárkány fujja, akinek minden fején hetvenhét szája van. Hát ezt a várat neked kell megállítani a forgásban.

— Nekem! — kiáltott Gyuri, — Hogy tudnám én ezt megállítani?

— A nézéseddel. No, ne csudálkozz, mindjárt megmagyarázok mindent.

A tündérkirálynak egy ősz öreg ember azt jövendölte, hogy addig a leányát meg nem látja, amíg onnét felülről egy olyan legényt nem hoznak le, aki amikor hazulról elindítják, éppen hét esztendő, hét hónapos, hét hetes és hét napos. Ennek a nézése megállítja a várat. Ha aztán bemegy, az ő dolga lesz elbánni a sárkánnyal. Mindjárt azt mondta a tündérkirály: „Csak akadjon egy ilyen, aki megszábadítja egyetlen leányomat, annak adom feleségül, de még fele királyságot is!” Hát, most tudod, keresztfiám, hogy mért hoztalak magammal. Jól megnézd a várat, de a kardot is jól megmarkold ám!

Gyuri csak ennyit mondott:

— Ne féljen, keresztapám!

Azzal repült a hintó, tovább s meg sem állott a fekete várig. Forgott ez, hogy a szemük csakugy káprázott a szörnű forgástól, de ahol ni, hopp! megállott,

amint Gyuri jó erősen, magyarosan ránézett. De bezzeg a hétfejű sárkány is eltátotta ijedtében mind a hét fejének mind a hetvenhét száját.

— Csak tátsad. tátsad, — gondolta magában Gyuri — mindjárt megbánod — s ebben a pillanatban már kivont karddal szaladt be a várba. Nyissz, nyissz! Csak ugy suhogott az éles kard s a hétfejű sárkány mire magához tért ámultából, már akkor csak egy feje volt a hétből. No, ez már semmi volt Gyurinak. Ugy lenyiszszentette, mintha nem is lett volna.

Haj, Istenem! Ebben a pillanatban mit látott, kit látott Gyuri! Egy olyan szépséges leányt, hogy a napra lehetett nézni, de arra nem! S ez a szépséges szép leány Tündér Gyöngyike, nyakába borult Gyurinak s azt mondta: te az enyém, én a tied! Ásó, kapa s a nagy harang válasszon el, te vitéz legény!

Gyuri sem mondott egyebet, mint Gyöngyike, s azzal szépen beültek az aranyos hintóba s meg sem állottak a király udvaráig.

De már azt nem is mesélem, hogy milyen egy he-tedétországra szóló dáridót csapott a tündérkirály nagy örömeiben. Nyomban papot hivatott, Gyurit, Gyöngyikét egybeadta, s persze, hogy Tündérországnak is a fele Gyurié lett.

Másnap az aranszakállu ember ismét felutazott a Gyuriék országáé s magával hozta apját, anyját s minden testvérét. Akkora urak lettek ezekből is, hogy no — minden zsebükre jutott egy arany óra.

Aki nem hiszi, járjon utána. (Kistaczon.)

A DOB

Irta: ANGYALNÉ DOMANICZKY JOLÁN

A négyéves Zolika kis szívének leghőbb vágya egy dob volt. Édes apja valahányszor városba utazott, mindig könyörgött neki: édes apám, hozzon nekem egy dobot!

— Hogy hozzak, kicsi fiam? Hiszen akkor egész nap dobolni fogsz, s nem lesz soha egy percnyi csendességem idehaza!

— Majd meglátja, apa, milyen jó leszek. Csak akkor dobolok, ha apa nem lesz itthon. — folytatta a könyörgést Zolika.

Végre aztán teljesítette édesapa kicsi fia kívánságát. — de óvatos volt a vásárlásnál: valami olyant tervezhetett, hogy a kecske is jólakjék, (már t. i. Zolika) s a káposzta is megmaradjon. (vagyis a ház csendje) — és kiválasztott egy csudaszép dobot, melynek azonban mindkét lapja papírból volt. Nagy volt a gyerek boldogsága, amikor megkapta a hön áhitott kincset. Bűszkén kivonult az udvarra, bemutatni a dobot macskának, malacnak s az összes majorságnak. Eltelik fél óra, egy óra, Zolika dobol rendületlenül. Édesapa nem számított a dob ilyen tartósságára s kezd ideges lenni. Végre

gondol egy „nadselüt”, behívja kicsi fiát s mondja nagy komolyan:

— Jól van, fiam, szépen dobolsz, hanem még sokkal szebben fog szólni a dobod, ha jó erősen megvizezed mind a két lapját.

— Mindjárt megcsinálom, apa! s rohan a dobbal a rucák tavához, megfürösztí alaposan, aztán újra kezdi: tram, tram, tram! Persze bekövetkezett a katasztrófa: a gyönyörű dob elszakadt. Zolika bőgött, de szíve bánatát csakhamar enyhítette egy csomag cukorkán s ismét helyre állott a csend. Apa boldogan vonult be s obájába ujságjaival.

De a ravaszkodást megbünteti a jó Isten. Linusnak, a pesztrának, megesett a szíve kis pajtásán. Fogta a dobot, elszaladt vele bátyjához, aki bádigos volt a faluban. A bádigos bácsi csinált is jó erős bádiglapokat a póruljárt dobnak. Így aztán, mire a mit sem sejtő édesapa hazajött este az irodából, ismét vigan pereggett a most már „elszakíthatatlan” dob: tram, tra, tramta, tram!

(Borsa, Mármaros m.)

HAZAJÖTT APA

Nyílván a nagy kapu. Várják édes apát. Palkó, Böske várja. Vajjon hazajön-e? Várják vacsorára. Hallga. Böske, hallga! Szól a csengő, hallga! Nincs több ilyen csengő. Ez a miénk hangja.

Látszik már a szekér. Puha széna rajta. Szalad a ló. Szellő, Ráró. Szénásszekér tetejéről édes apa hajtja. Örül Palkó, Böske, a Nap is az égen. Isten hozta, édes apám, a szénás szekéren!

BCU SZERECSENI PISTA KALANDJAI

Írta: KARÁCSONY BENŐ

I.

Ülj le szépen, karba kézzel s ne piszkáld az orrod,
Kalandokról, bús vitézről vidám mesét mondok
Szerecseni szurtos legény lesz a hőszám, máma,
Kit meghívott tanítója papirgaluskára,
Nem is egyszer, nem is kétszer, se szeri, se száma,
Rájárt a rúd, bizony, sokszor csibész Pistukára.
Rossz csont volt ő, mit tagadjam; fáintos portéka,
Nem varrta be a nadrágját semmitféle cérna.
Fára mászott s megülte a hordót lovagolva
Be is gurult egynéhányszor a pincegádorba
Hazafele ahogy kullog, zöcsköll a táskát,
Madarat lát, előkapja gumiparittyáját,
Célba veszi, lő is menten,
De a madár huss! elrebben,
Am a kavics nem is bánja,
A szomszédok ablakában, zsupsz, hecsörren,
Üveg, tányér csakugy zörren.
Nyakoncsipik Szerecsenit,
Az udvarra heterelik
A nádpálca csakugy táncol,
Szomszéd bácsi csak supákol.
Nadrág porzik,
Pista ordít,
S megfogadja földre, égre,
Hogy parittyát nem vesz a kezébe.
Azt hiszitek, megtartotta? Nem is gondolt rája.
Ha elszedték, akadt menten másik parittyája.

Pulyka, kutya, szárka, csóka,
Kéményseprő, toronyóra,
A cukrászék habos tálja,
Mind a Pista céltáblája.
Tesz ő mást is, gonosz gyerek,
Tejbekását nem eszi meg,
Lisztes zsákba lyukat hasít,
Fürdőkádba békát hajít,
A zsebében kocsikenőcs,

A tenyere csupa szemölcs.
Nagy csibész ő, nincsen párja,
Nem is menne iskolába,

Hogyha spanyolnád nem volna,
S nadrágján az nem táncolna.
Kódorogván a piacon, dinnyét gurít lopva
Ahogy rakják szorgos kezek óriás halomba.
Csacsit pingál a falakra, macska farkát huzza,
Érte gazda Pista bőrét majd hogy meg nem nyuzza.
Nagy lurkó volt, elég annyi
Rettegte őt Dani, Sanyi,
Póru is járt egyszer végre
Mindazok nagy öröme,
Kiket Pista kinzott, bántott,
Kiknek orvul adott gáncsot.
Még a macskák is tapsoltak,
Elevenek és a holtak...
A ludak is táncha kezdtek,
Éljenzéstől herekedtek,
Mikor megjött híre postán
Mily változás esett Pistán.
Hallgassuk csak, vegyük sorba
Hogy fordult a Pista sorja.

II.

Pista kománk úgy találta, nehéz a táskája,
Tulsok teher nehezedik gyöngö kis vállára.
Ezen bizony segítni fog, sulyos terhén könnyit,
Gondolt egyet és eladta valamennyi könnyit.
Számítant, nyelvtant, tisztá irkát,
Földrajzot, mit telefirkált,
Árpacukrot kapott értök, abból is csak gyéren,
Cukrot rágott s nem rágódott többé a leckéken.
Másnap aztán... igen, másnap
Felé se ment iskolának,
Nem volt füzetje, se könyve,
A leckéjét mind megette.
Kitudódik, nagy baj támad:
Supákolás és sok bánat,
Valamit hát tenni kéne, fejét soká törte,
Félelemtől égnek meredt haja, mint a sörte.
Kiódalgott az udvarra,
Rábukkant ott egy nagy lyukra.
Cipőkrémet lel a lyukban,
Amint ragyog egy skatulyban,
Főlemeli, zsebre vágja,
Belopózik a kamrába.
A kamrában liba gágog,

A sarokban gunár hápog,
Liba tollát megkoppaszta,
Arcát aztán bemázolja,
Fejébe cilindert nyomkod,
A cylinder csakugy ropog.
Konyhakést köt oldalára,
Levetkőzik mezitlábra,
Szeme villog, huh! de rémes,
Odaég az almáshéles,
Kardja villan, nagyot ordít

Macska illan, hátat fordít,
Hej, mi lesz itt máma!
Ilyen szörnyüt nem pipált még sem ördög, sem párja
Szétszaladnak, ki hova lát,
Majd hogy orra bukna,
Neki mennek fának, falnak, aminek csak tudnak.
Pista lépked, hej de rút lett,
Ragyog pofácskája,
Négerebb lett, mint sok néger subickos királya.
Szerecsen lett a mi Pistánk; halljátok, mi rémes!
Orra, füle, szájaszéle csupa cipőkrémes.
Mít csináljon, mit műveljen,
Tanakodik, mihez kezdjen
Hopp! gondolja, kész a terve,
Szerecsennek ott a helye,
Hol a fák összeborulnak,
Madárfészkek meglapulnak,
Kopár sziklák fehérlenek,
Kristályvizek csörgedeznek,
Bogyók nőnek s nincs leveshus,
Levegőben vadgalamb húz.
Odamegyen, hej, de szép lesz,
Ugysincs kedve a leckéhez,
Négerek királya lesz ő,
Unalmas már a nádvevő.
Sátrat ver a lombok alatt,
S fején a cylinderkalap
Korona lesz, néger süveg,
Bámulja majd ifju s öreg.
Kieszeli rendre szépen,
Nekiered nagy vitézen,
Arca bőrén fénymáz ragyog,
Szeme, füle csupa piszok.
Ahogy lépked, ahogy gázol,
Forró nap süt s hull a zápor.

(Folytatása következik.)

Elek nagyapó üzeni

A levél írás igen fontos szabálya: hol, melyik évben melyik hónap hányadik napján kelt a levél

— **Kemény Klári, Arad.** Köszönöd a könyveket, amiből azt sejttem, hogy el is olvastad és tetszettek neked. A kiadó bácsi eddig bizonyos küldött gyűjtő ívet. Hogy mikor megyek Aradra? Ha valakinek eszébe jut, hogy mesedélután rendezzen s arra meghívjak, szívesen elmegyek. Ugy, hivatlan, bizony nem állíthatok be. Igaz-e? — **Stróbel Ibolyka, Kolozsvár.** Levél ment. — **Lőrincz Sándor Nagyvárad.** Arra ugyan várhatsz, amíg én reád megharagszom, különösen amiatt, hogy sok levelet írsz. Remélem, jól sikerült a vizsgád, s megkaptad az édesanyád ígerte könyveket. Mostani rejtvényed is jó, de bizony türellemmel kell várnod a megjelenését. Versed kedves szárnypróbálgatás. Mindennap tanuja vagyok kertemben az ilyen szárnypróbálgatásnak, amire aztán következik a bátor repülés. Majd elkövetkezik nálad is. — **Lőrincz Laci, Nagyvárad.** Neked is könyvet ígert édesanyád, mégpedig egyik legjobb könyvem, ha jól sikerült a vizsgád. Kiváncsi vagyok, hogy megkaptad-e a könyvet s melyiket. A rejtvényedet, szégyenkezve valom meg, nem tudtam megfejteni. Írd le újra s tedd hozzá a megfejtést is. — **Petrovay Gabriella, Kolozsvár.** Igen tetszett Csűrös Emiliának a régi botanikus kertről szóló meséje, már azért is, mert ez a te kedves helyed. Jó levegő van ott s nagy a csend. Remélem, fogsz te még ott sétálni is, ha visszajössz Pestről. Mondanom sem kell, nagy érdeklődéssel várom az eredményt. Pihenni ugyan nem sokat pihenhetek, de bizony jól esik, hogy a kevés szünettel két hónapos körutazás után sétálhatok a kertemben. Annak igen örvendek, hogy tetszik neked a Békesziget. Megérdemli a tetszést. — **Borgida Lili, Nagyvárad.** Körülbelül azt írtam a levélben is, amit a szerkesztői üzenetben. Szomorú dolog, hogy egyre-másra vesznek el a levelek. Mert ha én valakinek jelzem, hogy „levél ment“, az a levél innen el is ment. A Stollwerck-pályázat a kiadó bácsi munkakörébe tartozik. A Békesziget megjelen könyvalakban is. Budapesten. A Dante könyvkiadó cég adja ki, de kapható lesz a Cimbora kiadóhivatalában is. Rejtvényeid jók, a hosszú levél miatt pedig ne félj az én haragomtól. Erről könnyen meggyőződhetsz, ha a mostaninál is hosszabb levelet írsz. — **Serester Anna, Bodola, Brassó megye.** Eltaláltad: valahányszor hazajövök a körutamból, rengeteg levél vár reám, aminek én igen örvendek, mert úgy érzem, hogy az üzeneteimmel nem végzek fölösleges munkát. A körutazás, bizony, egy kissé megviselt, de hát az ilyen magfajta fiatal ember hamar kiheveri a fáradságot. Remélem, a leveleket megkaptad. — **Lázár Mariska, Ilonka és Jóska, Gyergyószentmiklós.** Kértek, hogy válaszoljak a levelező lapotokra s akkor hosszabb levelet írtok. Válaszoltam én eddig minden levelekre s válaszolok ezután is, de ne feledjétek, hogy a levélírás a ti érdeketek: gyakoroljátok magatokat a fogalmazásban. Nekem, azt hiszem, nem igen kell gyakorolnom magamat ebben. — **Lukács László, Vulkán.** Majd írd meg, hogy tetszet-

tek-e a versek, amiket neked küldöttem. Elmegyek egyszer Vulkánba is, ha Isten is úgy akarja. — **Grieger Boriska és Ilus, Mezőtelegd.** A nagynénitknél gyönyörködtek egy kis aranyos japán csirkében, s egy pillanat alatt vége lett: felkapta egy varju és elvitte. Képzelem a szomorúságokat. Ilyesmí a mi kertünkben is gyakran megtörténik. Örvendek, hogy az 5 éves Janika öcséteknek igen tetszik Veréb Jankó históriája. Hátha majd maga fogja olvasni. Számontartom mindkettőtök ígértét, hogy a vizsga után gyakrabban írtok. — **Tóth Dénes, Végvár.** Derék fiu vagy te: meghallgattad a biztatásomat s írtál jó hosszú levelet. Természetes, hogy most még nem szép az írásod, de megszépül, az csak írjal menél gyakrabban nagyapónak. Mert régi tapasztalatom, hogy aki szorgalmasan ír nagyapónak, annak az írása

Világhírű

nyaralók és üdülők

Penziók, internátusok, leány és fiúotthonok.

Havi ellátási díj tanulóknak 150 P, felnőtteknek 160 P, mely hetenkinti változtatással négy nyaralóhelyre érvényes. Ezer személy referenciája. Kérjen prospektust (válaszbélyeg). Pestalozzi Internátus Iroda (Fédération Internationale des Pensionnats Européens Budapest V. Alkotmány-utca 4., I. Telefon: Teréz 242-36.

NYARALÓ ÉS ÜDÜLŐTELEPEK:

Magyarországon: Budapest, Siófok, Balatonöszöd. **Svájcban:** Genf*, Lausanne*, Neuchatel*, Luzern, Montreux, Zürich*, Lugano*, St. Moritz. **Franciaországban:** Paris*, Deauville, Trouville, Biarritz, Aix les Bains, Grenoble, Evian (genfi tó); a **francia Rivierán:** St. Raphael, Cannes, Nizza*, Juan les Pins, Monte Carlo, Mentone. **Olaszországban:** San Remo*, Nervi, Velence, Bordighera, Abbazia, Riccione, Róma*, Nápoly, Palermo. **Ausztriában:** Wien*, Zell am See, Linz*, Innsbruck*, Salzburg*, Ischl. **Belgiumban:** Ostende. **Angliában:** London*, Cambridge*, Brighton, Folkestone. **Afrikában:** Algir*, Tunis*.

A *-gal jelölt helyek internátusok, fiú- és leányotthonok, pensionatusok — felnőttek részére is, nyitva egész éven át.

A többi helyek július, augusztus és szeptember hónapban vannak nyitva. Társas utazási kedvezmények (25—50%), külön direkt Pullman-kocsik. **Internátusi díjak** Budapesten havi 90 P. külföldön 110 P.

megszépül. Ha rendesen kapod az ujságot, ez azt jelenti, hogy a kiadóhivatal megkapta az előfizetést. — **Schröder Pista és Tibi, Nagyszőlős.** Lám, nem szólítottalak fel hiába: szép levelet kaptam tőletek, melyben az egész családdal megismerkedtem, s azzal is, mivel foglalkozik édes apátok és édes anyátok. Édes apátok az ottani Villamosági részvénytársaság igazgatója, édes anyátok a háztartás mellett a szőlő és egyéb gyümölcsök csomagolását intézi. Már meg is kezdtétek a cseresznye és eper szállítását. Ebből azt látom, hogy feleitek jobb idő járt, mint nálunk, mert Erdélyben s így nagyapó kertjében is nagy kárt okozott a hideg időjárás. Szüleiteknek és nagyapátoknak tolmácsoljátok viszontüdvözetemet. — **Rotschild Berci, Arad.** Ha néhány nappal később kapod az ujságot, annak csak a posta lehet az oka, mert Sztmárról rendszerint pontosan indítják. Remélem, a vakáción még szorgalmasabban irsz. — **Angyal Zolika, Borsa, Máramarosmegye.** A Magyar Mese- és Mondavilág összes köteteit meg lehet kapni a Cimbora kiadóhivatala utján. Irj a kiadóhivatalnak és onnan majd pontos tájékoztatást kapsz e kiadványról, valamint az áráról is. Édesanyádnak levél ment. — **Glück Imre, Szatmár.** Amiatt nem kerestél föl, amikor Szatmáron voltam, mert elhanyagoltad a levélírást. Szóval: szégyelted magadat. Valóban, te egyike voltál legszorgalmasabb levélíróimnak, s esodáltam is a hallgatásodat, de kár volt amiatt föl nem keresned. Most azonban újra szorgalmasan irsz s megkezdik majd az írást hugaid is, akiknek erre szükségük is van, amint leveledből látom. Remélem, te is foglalkozol velük otthon. Az anyuka által ajánlott írók közül elsősorban Jókait olvasd. Eötvös, különösen Kemény Zsigmond maradhat későbbre is. Mikszáthot, Gárdonyit igen ajánlom, az idegenek közül Dickens regényeit, főként a Copperfield Dávidot. A Beszámoló és a Róka Piróka pályázat eredményét rövidesen közlöm. — **Elekes Dezsőke, Szentpétery Elemér, Endre és Gyuszi, Szilágysomlyó.** Csupa kirándulásról számoltok be mind a hárman. Már ezekben benne van a nyári beszámoló csirája. Én is sokat rándultam, mióta eljöttem tőletek, de már ki is pihentem a fáradtságot. Mondanom sem kell tán, hogy szeretettel gondolok a szilágysomlyói szép napokra. — **Szendrei Ferenc, Nagyvárad.** A református árvaházban vagy s ott buzgalommal olvassátok minden kis betűmet. És ígéred, hogy a nyáron sokszor irsz levelet. Hát csak írjál, szeretettel várom leveleidet, édes árva unokám.

Galgóczi magántanfolyam

BUDAPEST,
VIII. Mária
Terézia-tér 3.

*Teljes anyagi felelősség
mellett előkészít közép-
iskolai magánvizsgákra
és érettségire.*

FEJTÖRŐ:

A sorsolásban való részvételre egy rejtvény megfejtése is jogosít!

A rejtvény megfejtését, a megfejtők és nyertesek névsorát egyszerre, a megfejtést követő hónap végén közlöm!

A megfejtések beküldésének határideje a rejtvények megjelenését követő hónap 10-ik napja.

PÓTLÓREJTVÉNY

Beküldte: Várady Katinka

— lonka	— olán
— ossz	— lom
— bolya	— óra
— ak	— kos
— deg	— ós

A gyufa feltalálójának neve.

PÓTLÓREJTVÉNY.

Beküldte: Haurik Jolán és Magda.

— ashington	— ost
— rnő	— ma
— ándor	— ár
— ima	— ili
— retnek	— s
— ajos	— ándor
— va	
— ándor	
— psilanty	
— rén	

Egy nagy magyar hazafi neve.

CIMBORA

KÉPES GYERMEK LAP

Szerkesztősége: Batányi-Mici (Kisbaczon) u. p. Batányi-Mari (Nagybaczon) jud. Treiscaune (Háromszék megye). E címre küldendők a Cimbora részére szánt kéziratok, az Elek nagyapóhoz írott levelek és rejtvény-megfejtések.

Kiadóhivatala: Stumare (Szatmár) Str. Petru Rares (Petőfi-ucca) 43. A kiadóhivatalhoz küldendők a Cimbora előfizetési bejelentései, díjai, könyvrendelések és mindennemű a lap küldését, megszüntetését célzó közlemény.

Előfizetési ára félévenként:

Romániában: 200 lej.
Csehszlovákiában: 40 korona.
Magyarországon: 6 pengő.
Jugoszláviában: 100 dinár.

KÖZKIVÁNATRA MEGHOSSZABBITJUK AZ INGYEN KÖNYVEK SZÉTO SZTASI HATÁRIDEJÉT.

Az új félév kezdetén hirdett ingyen-könyvakciónk, amint abban bizonyosak voltunk, ugyanolyan nagy tetszéssel és örömmel találkozott kis olvasóink körében, mint az éveleji könyvosztás. Száz és százsámra hozza a posta naponta az előfizetési díjakat és július 10.-ig bezárólag már 1754 előfizetőnk küldötte be hozzánk félévi előfizetési díját és a hirdett 10 lei postaköltséget, hogy ezáltal részesülhessen ebben a páratlan könyvedvezményben, melyet egyedül a CIMBORA nyújt kis olvasóinak. Sok levelet kapunk azonban, melyben előfizetőink azzal az indoklással, hogy szüleik csak július 15.-e után tudják a félévi díjat kifizetni, arra kérnek bennünket, hogy a befizetési határidőt hosszabbítsuk meg s tegyük lehetővé, hogy ők is megkaphassák az ingyen ajándékként szétosztandó két pompás könyvet. Bár eredetileg úgy terveztük, hogy az ingyen könyvakciónkat július 15.-én végérvényesen lezárjuk, mégis lehetővé akarjuk tenni mindenkinek, hogy e két szép ingyen-könyvet megszerezhesse és ezért a határidőt

1928. JULIUS 25.-ig

meghosszabbítjuk. Ezen időpontig tehát minden előfizetőnk befizetheti még félévi előfizetési díját és a 18. és 19. számunkban hirdett feltételek mellett megkapja Elek nagyapó két pompás művét.

Azokat az előfizetőinket azonban, akik féléves előfizetési díjukat legkésőbb július 25.-ig nem adják postára, semmiesetre sem tudjuk az ingyen könyvedvezményben részesíteni, még akkor sem, ha a félévi díjukat esetleg csak egy-két nappal később adják fel. Ugyanigy senkinek sem adjuk az ingyen könyveket, ha a portóköltséget nem küldi be, mert beláthatjátok, hogy már a két könyv ingyen szétosztásával is nagy áldozatot hozunk és nem vállalhatjuk még a postaköltséget is magunkra.

Miután a hirdett és ingyen szétosztásra szánt könyvekből már csak kis készletünk van, mindenkinek érdeke, hogy azokat most, minden külön áldozat nélkül megszerezze magának. E könyvekből azután csak az ősszel készül ismét újabb, diszkötéses kiadás, melyet azonban ingyen már nem adhatunk és azok csak rendes könyvárusi áron kerülnek majd forgalomba.

Ne mulassza el tehát senki ezt a ritka alkalmat, s a félévi előfizetési díj befizetésével szerezze meg magának azt az örömet, hogy könyvespolcát teljesen ingyen disziti fel Elek nagyapó két értékes, pompás könyvével!

Síessetek! A határidő július 25.-én lejár!

A CIMBORA kiadóhivatala.

MINDEN MAGYAR
EMBER OLVASSA
A

KELETI ÚJSÁGOT.

A LEGFRISSEBB, LEG OBBAN ÉRTESÜLT
NAPILAPOT, MELY A MAGYAR ÉRDEKEK
LEGBÁTRABB SZÓSZÓLÓJA!!

Előfizetési ár
Egész év 1000
Félévre 570
Negyedév 270
Egyes szám ára 5L

A MAGYAR PÁRT HIVATALOS LAPJÁT.
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
CLUJ-KOLOZSVÁR, FŐIER 4. SZÁM